

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№1

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	
ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ	67
Каракулов Фарход Зайпудинович	
MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI	72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	77
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI	82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich	
MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	93
Odilova Malika Abdushukur qizi	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	98
Toshtemirov Xojakbar Qahramon o'g'li	
ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ	103
Артикова Шохида Ильясовна	
MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION	114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli	
РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ	120
Расулов Нозимжон Набиджонович	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	125
Saburov Jumanazar Saliyevich	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI	129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли	

MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	141
Xayitov Rustam Burxonovich	
BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ "YASHIL" INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISH.....	146
Abduraxmonov Alimardon Sodiқ o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH.....	151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich	
HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	159
Ibodova Dilsora Ibodovna	
INVESTITION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH.....	165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista	
KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH.....	170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	
MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Салиходжаева Умида Абдуқабар кизи	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSİYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI	186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi	
TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI	200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	205
Zufarova Zilola Raxim qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	216
Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH.....	222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI	231
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.....	236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI.....	241
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI	248
X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	
OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	264
Xolmurotov Salimbek Eshbekovich	
INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI	269
Quliyev Begimqul Melikovich	
ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА	281
Хайдаров Ойбек Зоирович	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION	287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna	
DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY	293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI	298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	303
Tashmuxeimodova Yayra Atxamovna	
ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL	308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
TA'LIM MIGRATSIIYASI VA INTEGRATSIIYA KO'RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna	
HUDUDIIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO'P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	319
Tag'oyev Feruz Yorqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIIY INVESTITSIIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR	326
Egamberdiev Abbasxon Sherali o'g'li	
KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	331
Nurullayev Baxrom Botirovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH	337
Ne'matova Mavsuma	
ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	341
Galatov Abbas Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
IQTISODIIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI	346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna	
MEHNATGA HAQ TO'LASHTIRISH MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLIISHNING ASOSIIY VAZIFALARI	356
Anvar Raximov Maxmarasulovich	
"CRADLE TO CRADLE" VA "CRADLE TO GRAVE" KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIIY JIHATLARI	360
Sodikov Zokir Rustamovich	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	366
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN.....	370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich	
QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)	377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI.....	385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi	
VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH	395
Qo'ziyboyev Umarbek Ulug'bekovich	
ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)	400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI.....	407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLİYALASHTIRISH ARHITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR.....	412
Quliyev Ulug'bek Mirzayevich	
BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLİYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	419
Iminova Nurjahan Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI	423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Боходир огли	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS.....	438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich	
BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI	442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELLARI	446
Kamilov Farxod Shamilevich	
TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI	453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	
РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна	
LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI	462
Sadritdinov Baxodir	

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI	467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TEXNOLOGIK RESURLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH	474
Kazakov Olim Sabirovich	
OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI.....	479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI.....	485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li	
BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI.....	496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR.....	499
Sheraliyeva Saida Azatovna	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH.....	504
Mizrob Maxmudovich Tashov	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ.....	514
Ли Илларион Георгиевич	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА.....	519
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ	525
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI.....	529
Temurbek Olimovich Mamayunusov	
КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI.....	549
Fayziyev Oybek Raximovich	
INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM.....	556
Sarvar Saidov Khairulloyevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
SAMARQAND VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING ROLI.....	568
Gulnora Mardievna Shadieva, Avazova Charos	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ РАБОТНИКОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ	572
Шадиева Гулнора Мардиевна, Рустамова Фируза	

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH.....	578
Eminchayev Baxodir Sadikovich	
MINTAQA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARINING NAZARIY TAHLILI	583
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
AKTIVLAR SIFATIGA TA'SIR ETUVCHI MAKROIQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TAHLILI	587
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARI (NPL) KO'RSATKICHI ORQALI BANK TIZIMI BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	594
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov A.V.	
AKSIYADORLAR BILAN MANFAATLI MUNOSABATLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA AKSIYADORLAR VA ULARNING HUQUQLARINI TA'MINLASH.....	600
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ	605
Мирпулатова Луиза Мансуровна, Абдумажидов Шахзод Шерзод угли	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING YAIMDAGI ULUSHI VA UNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	610
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	615
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
SURXONDARYO VILOYATI ISHLAB CHIQARISH SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGI KO'RSATKICHLARINING STATISTIK TADQIQOTI.....	619
Buriyev Ubaydulla Bozor o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR.....	623
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNI BOSHQARISH MASALALARI	630
Yuldasheva Nazokat Muzaffar qizi	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING BARQAROR RIVOJLANISH MEXANIZMI: MONITORING VA BAHOLASH TIZIMI.....	635
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	640
Raxmanova Iroda Xasilovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH VA RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR.....	645
Turgunov Abror Kadirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BANK XIZMATLARI VA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARNING TARAQQIYOTI.....	650
Muminova Marguba Mamirkulovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	655
Ulashev Xubbim Askarovich	
KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH	659
Turayev Laziz Shokirovich	
BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMRADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	664
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	

QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH JARAYONIDA SOLIQ TAFOVUTINI (VAT GAP) ANIQLASH VA BAHOLASH USULLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA ADAPTIV YONDASHUV.....	670
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
HUDUDLAR SOLIQ SALOHİYATI: OMILLAR VA NATIJA.....	675
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
AN'ANAVIY HUNARMANDCHILIKNI RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI INNOVATSION TRANSFORMATSIYA QILISH MEXANIZMLARI.....	680
Ermetov A.I.	
TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA SUPPLY CHAIN CONTROL TOWER KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI.....	686
Yuldashev Abduxakim Abdulkarimovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA AXBOROT RESURSLARINING BOSHQARUV MODEL VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	691
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA MENTORLIK TIZIMINI TATBIQ QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	696
Xurshida Maxmadaminova	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING HISOB-KITOB VA UNDIRISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	706
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ПРАКТИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ УЗБЕКИСТАНА.....	715
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
KORPORATIV DIVIDEND SIYOSATINING YANGI JIHATLARINI O'RGANISH: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKAT MISOLIDA.....	723
Eshev Furqat A'zamovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA "AQLLI SHAHAR" BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH: INSONGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV.....	730
Raximova Madina Shuxrat qizi	
HUDUDIY IQTISODIY TIZIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY TUZILMALARI.....	737
Umarov Oqil Omiljonovich	
MAMLAKATIMIZ TIJORAT BANKLARINING FOND BOZORIDAGI INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	742
Yuldashev Fozil Turapovich	
MAKROIQTISODIY MUVOZANATNI MODELLASHTIRISHDA MATEMATIK USULLARNING TATBIQI VA PROGNOZLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	749
Abdiraimov Abbos Xolmurodovich	
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	756
Мирзамухамедова Шахзода Акмалжон кизи	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH.....	762
Ismadiyrov Alisher Abduraxmon o'g'li	
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СОСТОЯНИЙ ЧЕЛОВЕКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИМИ ОБОРОТАМИ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	766
Жумаев Шавкат ХХХ	
SUV XO'JALIGI SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	769
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva	
МЕТОДЫ СБОРА И АНАЛИЗА ДАННЫХ ДЛЯ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ЦИФРОВЫХ ИНВЕСТИЦИЙ.....	776
Каракулов Фарход Зайпудинович	

НЕФОРМАЛЬНАЯ ЗАНЯТОСТЬ И ТЕНЕВАЯ СТОРОНА ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ СТРУКТУРНЫХ ВЫЗОВОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕР ПО ЛЕГАЛИЗАЦИИ	782
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	787
Xalikov Akmal Xolboyevich	
TIJORAT BANKLARDA MOLIYAVIY XIZMATLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	793
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
RAQOBATBARDOSH MUHITDA INNOVATSION MENEDJMENTNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	799
Siddikov Askar Axrorovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI BAHOLASHNING MEZON VA USULLARI	803
Isakova Naima Ikromjonovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	809
Abdullayeva Iroda Shuxrat qizi	
MULTIMODAL TRANSPORT OQIMLARI SHAROITIDA LOGISTIKA XABLAR JOYLASHUVINI TANLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	813
Umirzaqov Davlatjon Dolimjon o'g'li, Axmedova Muslima Djalolovna	
SUG'URTA ZAXIRALARINI MOLIYAVIY HOLAT TO'G'RISIDAGI HISOBOTDA AKS ETTIRISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	818
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
MINTAQAVIY IQTISODIYOTNI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	826
Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI TUZISH VA ULARNI TAHLIL QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	830
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI METODOLOGIK TAKOMILLASHTIRISH MODELLARI	837
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI (XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA)	844
Bekmetov Xursandbek Ilxamovich	
SOTISH KANALLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN FOYDALANISH	850
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
MINTAQ IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURIYATI	857
Achilova Firusa Kurbanovna	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH VA INVESTITSION KREDITLASH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH TAHLILI	862
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLARNI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA BAHOLASH MEZONLARI	867
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA MANBALARI	874
Rustamova Dilsabaxon Djurayevna, Baratov Maxsudali Nazaraliyevich	
KORXONA FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	881
Xashimova Dilyora Paxritdinovna	

KORXONA FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKT TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Xashimova Dilyora Paxritdinovna

Tashkent International University,
“Innovatsion ta’lim va iqtidorli talabalar bilan ishlash”
departamenti boshlig’i, dotsent.
E-mail: hdiyora72@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5836-8041

Annotatsiya. Mazkur maqolada korxona faoliyatida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari hamda amaliy imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda sun’iy intellektning boshqaruv qarorlarini takomillashtirish, xarajatlarni optimallashtirish, operatsion samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni mustahkamlashdagi o’rni yoritib beriladi. Shuningdek, marketing, moliyaviy boshqaruv, logistika hamda inson resurslarini boshqarish sohalarida qo’llash yo’nalishlari ko’rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etish korxonalar innovatsion rivojlanishini jadallashtirishini hamda raqamli transformatsiyani qo’llab-quvvatlashini ko’rsatadi.

Kalit so’zlar: sun’iy intellekt, raqamli transformatsiya, korxona boshqaruvi, avtomatlashtirish, innovatsiya, ma’lumotlar tahlili.

Abstract. This article examines the theoretical foundations and practical applications of artificial intelligence technologies in enterprise activities. The study highlights the role of AI in improving managerial decision-making, optimizing costs, and enhancing operational efficiency as well as strengthening competitiveness. The use of AI-based systems in marketing, financial management, logistics, and human resource management is also discussed. The findings indicate that adopting artificial intelligence accelerates innovation and supports digital transformation in enterprises.

Key words: artificial intelligence, digital transformation, enterprise management, automation, innovation, data analysis.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические основы и практические аспекты применения технологий искусственного интеллекта в деятельности предприятий. Раскрывается роль искусственного интеллекта в повышении эффективности управления, оптимизации затрат и укреплении конкурентоспособности. Анализируются возможности использования ИИ в маркетинге, финансовом управлении, логистике и управлении персоналом. Результаты исследования подтверждают значимость внедрения искусственного интеллекта для инновационного развития и поддержки цифровой трансформации предприятий.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровая трансформация, управление предприятием, автоматизация, инновации, анализ данных.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatining samaradorligini oshirish, raqobatbardoshlikni ta’minlash hamda barqaror rivojlanishga erishish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, to’rtinchi sanoat inqilobi (Industry 4.0) jarayonlarining jadallashuvi natijasida sun’iy intellekt, katta hajmdagi ma’lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari korxona faoliyatining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ushbu sharoitda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, balki strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini takomillashtirishda ham muhim omil sifatida namoyon bo’lmoqda.

Sun’iy intellekt texnologiyalari inson aql-idrokiga xos bo’lgan tahlil qilish, bashoratlash, o’rganish va qaror qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi. Natijada korxonalarda resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarish tannarxini optimallashtirish, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish hamda mijozlar ehtiyojlarini chuqur tahlil qilish imkoniyatlari kengayadi. Xususan, sun’iy intellekt asosida ishlovchi algoritmlar marketing strategiyalarini shakllantirish, moliyaviy risklarni baholash, logistika zanjirlarini optimallashtirish va inson resurslarini boshqarish jarayonlarida samarali qo’llanilmoqda.

O’zbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyot va sun’iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, Prezidentimiz tashabbusi bilan qabul qilingan farmon va qarorlarda raqamli transformatsiyani jadallashtirish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hamda iqtisodiyot tarmoqlarida innovatsion yechimlardan foydalanish muhim vazifa sifatida qayd etilgan. Jumladan, normativ-huquqiy hujjatlarda iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarini

raqamlashtirish orqali mehnat unumdorligini oshirish, davlat va xususiy sektor faoliyatida shaffoflikni kuchaytirish hamda innovatsion rivojlanish uchun qulay muhit yaratish zarurligi alohida ta'kidlanadi.

Mazkur yondashuv korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish uchun mustahkam institutsional va huquqiy asos yaratmoqda. Sun'iy intellektni tatbiq etish orqali korxonalar ichki jarayonlarni avtomatlashtirish bilan birga, tashqi bozor talablariga moslashuvchan hamda tezkor javob qaytarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ayniqsa, raqamli platformalar, aqlli tahlil tizimlari va mashinali o'rganish modellari asosida ishlab chiqilgan boshqaruv mexanizmlari korxonalarning uzoq muddatli strategik rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jarayonida ayrim tashkiliy va texnik masalalar ham yuzaga kelishi mumkin. Jumladan, malakali kadrlar salohiyatini oshirish, texnologik infratuzilmani bosqichma-bosqich rivojlantirish, axborot xavfsizligi va ma'lumotlarni himoyalash tizimini kuchaytirish korxonalar uchun muhim yo'nalishlar sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu omillarni inobatga olgan holda, sun'iy intellektni joriy etish jarayonini tizimli ravishda amalga oshirish, ilmiy-tadqiqot ishlari bilan uzviy bog'lash hamda xalqaro tajribani chuqur o'rganish maqsadga muvofiq.

Shunday qilib, korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish masalasi nafaqat texnologik, balki iqtisodiy va boshqaruv nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi aynan ushbu jihatlar bilan izohlanadi. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining korxona faoliyatiga ta'siri, ularni joriy etishning asosiy yo'nalishlari hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi roli ilmiy asosda yoritib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda O'zbekistonda korxona boshqaruvi va ishlab chiqarish jarayonlariga sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etish masalasi ilmiy adabiyotlarda tobora kengroq yoritilmoqda. Mahalliy tadqiqotchilar SI'ni, avvalo, qaror qabul qilish sifatini oshiruvchi, jarayonlarni avtomatlashtiruvchi hamda xarajatlarni optimallashtiruvchi omil sifatida baholaydilar. Xususan, boshqaruv hisobi kontekstida N. Sultanova SI'ning menejment qarorlariga bevosita ta'sirini ta'kidlab, "SI yordamida boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayoni inson omiliga kamroq bog'lanadi, subyektiv xatoliklar kamayadi", deya qayd etadi [1]. Ushbu yondashuv SI'ni korxonada "ma'lumotga tayangan boshqaruv" (data-driven management) tamoyilini kuchaytiruvchi mexanizm sifatida talqin qilish uchun ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Ishlab chiqarish korxonalarda SI'ning amaliy natijalari yuzasidan ham bir qator muhim xulosalar mavjud. S. Atajonova SI texnologiyalarini joriy etish ishlab chiqarish jarayonlarida inson omili bilan bog'liq xatoliklarni kamaytirishini ko'rsatib, "buni amalda qo'llash ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi hamda inson tomonidan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xatoliklarning oldini olishga xizmat qiladi", deb yozadi [2]. Shu yo'nalishda S. Solijonova ham SI qo'llanilishi natijasida xatoliklarni profilaktika qilish va samaradorlikning oshishini ta'kidlaydi [3]. Mazkur qarashlar SI'ni "aqlli ishlab chiqarish" (smart manufacturing)ning tayanch texnologiyalaridan biri sifatida asoslashga imkon beradi.

Milliy iqtisodiyot miqyosida SI'ni joriy etish samaralari metodologik jihatdan ham tahlil qilingan. H. Nasrulloev SI tizimlari orqali "tahlil va prognozlashning aniqligini oshirish, soliq va moliyaviy nazoratni avtomatlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini kuchaytirish" mumkinligini qayd etadi [4]. Ushbu fikr SI'ning korxona darajasidan tashqari, tarmoq hamda davlat boshqaruvi darajasida ham natijadorlikni oshirish imkoniyatlariga ega ekanini anglatadi.

Raqamli iqtisodiyot bo'yicha mahalliy adabiyotlarda SI ko'pincha raqamli transformatsiyaning ajralmas tarkibiy qismi sifatida izohlanadi. K. Kurpayanidi va A. Ilyosovlar "biznes va ijtimoiy soha faoliyatida rivojlanishning yangi to'liqini... sun'iy ong, robototexnika... yordamida ro'y bermoqda", deb ta'kidlaydilar [5; 6]. Mazkur yondashuv korxona strategiyasida SI'ni alohida loyiha sifatida emas, balki transformatsion jarayonning institutsional elementi sifatida ko'rishga undaydi.

Korxona resurslarini boshqarish (ERP) tizimlari va buxgalteriya hisobini raqamlashtirish yo'nalishidagi izlanishlarda ham SI bilan bog'liq texnologik yechimlar muhim o'rin tutadi. N. Abdusalomova raqamli platformalar korxonalarda "xarajatlarni qisqartirishga yordam beradi hamda o'zaro muloqotni yanada tez va oson yo'lga qo'yishga imkoniyat yaratadi", deya izohlaydi [7]. Shu bilan birga, Industry 4.0 doirasida raqamlashtirishning ishlab chiqarish jarayonlariga ta'siri ham ilmiy jihatdan yoritilgan. Xususan, N. Rakhmonov ishlab chiqarishda "unexpected faults and deviations"ni, ya'ni nosozlik va og'ishlarni tezkor aniqlash imkonini beruvchi tarmoqlashgan tizimlar samarasini ta'kidlaydi [8].

Sanoat korxonalari raqamlashtirish masalalari yuzasidan M. Norimmetov raqamlashtirishning bosh yo'nalishlaridan biri sifatida "sun'iy intellekt (AI)ni qo'llash orqali ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish"ni ko'rsatadi [9]. Bu esa SI'ning korxona darajasida operatsion samaradorlikni oshirishga xizmat qilishini tasdiqlaydi. Yosh tadqiqotchilar ham SI'ning iqtisodiy ta'sirini e'tirof etib, Z. Tursunboyev "AI avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish va samaradorlikni oshirish orqali iqtisodiyotga ta'sir ko'rsatmoqda", deya qayd etadi

[10]. Shuningdek, M. Jalilova SI'ning istiqbolli imkoniyatlarini baholab, "SI texnologiyalari katta potensialga ega" ekanini ta'kidlaydi [11].

Amaliy samaradorlikka oid aniq misol sifatida M. Atajonovning monografiyasida real korxonalarda SI yechimlarini joriy etish natijalari keltirilib, "axborotlarni qayta ishlash vaqtini 1,2% ga qisqartirish hamda boshqaruv qarorini qabul qilish tezkorligini 8–10% ga oshirish" mumkinligi qayd etiladi [12].

Umuman olganda, tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston olimlari SI'ni korxona faoliyatida samaradorlik, tezkorlik va aniqlikni oshiruvchi texnologiya sifatida baholash bilan birga, uni joriy etish jarayonining tashkiliy-kadrlar salohiyati, infratuzilma rivoji hamda boshqaruv madaniyati bilan uzviy bog'liqligini ham e'tirof etadilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning iqtisodiy va boshqaruv samaradorligiga ta'sirini aniqlash maqsadida kompleks ilmiy-metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot raqamli transformatsiya, Industry 4.0 hamda ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv (data-driven management) konsepsiyalariga tayangan holda olib borildi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, taqqoslama tahlil, statistik va iqtisodiy tahlil, shuningdek, mantiqiy umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Sun'iy intellekt joriy etilgan hamda an'anaviy boshqaruv usullari asosida faoliyat yuritayotgan korxonalar ko'rsatkichlari o'zaro taqqoslandi. Operatsion samaradorlik, moliyaviy natijalar va raqobatbardoshlik indikatorlari 2022–2024-yillar kesimida baholandi.

Empirik tahlil doirasida mehnat unumdorligi, xarajatlar darajasi, qaror qabul qilish tezligi, risklarni aniqlash aniqligi hamda bozor ko'rsatkichlari asosiy mezonlar sifatida tanlandi. Olingan natijalar jadval va indekslar orqali tahlil qilinib, sun'iy intellekt texnologiyalarining korxona faoliyatiga ta'siri ilmiy asosda umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korxona faoliyatida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etish jarayonini baholashda asosiy e'tibor ishlab chiqarish samaradorligi, boshqaruv qarorlarining sifati, xarajatlar tuzilmasi hamda raqobatbardoshlik ko'rsatkichlariga qaratildi. Tadqiqot doirasida O'zbekiston sharoitida faoliyat yuritayotgan sanoat, xizmat ko'rsatish va savdo korxonalarining raqamli transformatsiya tajribasi tahlil qilindi. O'tkazilgan tahlil natijalari SI texnologiyalarining korxona faoliyatiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Birinchi navbatda, SI texnologiyalarining korxona faoliyatiga ta'siri operatsion samaradorlik ko'rsatkichlari orqali baholandi. Tadqiqot davomida SI joriy etilgan hamda an'anaviy boshqaruv yondashuvlaridan foydalanayotgan korxonalar o'rtasida qiyosiy tahlil o'tkazildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, SI asosida avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlari mehnat unumdorligini oshirish, ishlab chiqarish siklini optimallashtirish hamda resurslardan foydalanish samaradorligini yaxshilashga xizmat qilmoqda (1-jadval).

1-jadval. Sun'iy intellekt joriy etilishining korxona operatsion ko'rsatkichlariga ta'siri¹

Ko'rsatkichlar	SI joriy etilgunga qadar	SI joriy etilgandan so'ng	O'zgarish (%)	O'lchov birligi	Tahlil davri	Izoh
Mehnat unumdorligi	100	128	+28	indeks	2022–2024	Avtomatlashtirish ta'siri
Ishlab chiqarish sikli	30	21	–30	kun	2022–2024	Vaqt tejallishi
Resurslardan foydalanish	65	82	+17	%	2022–2024	Optimallashtirish
Brak mahsulot ulushi	6,5	3,2	–50,8	%	2022–2024	Nazorat kuchayishi
Energiya sarfi	100	88	–12	indeks	2022–2024	Aqlli monitoring
Buyurtma bajarish tezligi	72	90	+18	%	2022–2024	Prognozlash
Operatsion xarajatlar	100	85	–15	indeks	2022–2024	Xarajatlar qisqarishi

¹ Muallif tomonidan 2022–2024-yillar davomida sanoat va xizmat ko'rsatish korxonalarida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha o'tkazilgan tahlillar, korxonalarning ichki hisobotlari hamda xalqaro tadqiqotlar (McKinsey, PwC, OECD) ma'lumotlari asosida shakllantirilgan.

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining joriy etilishi korxona operatsion faoliyatida sezilarli ijobiy natijalarni ta'minlagan. Eng yuqori ijobiy o'zgarish mehnat unumdorligining 28% ga oshishi hamda brak mahsulot ulushining 50,8% ga qisqarishi bilan izohlanadi. Mazkur holat SI asosidagi monitoring va nazorat tizimlari ishlab chiqarish jarayonlarida inson omili bilan bog'liq xatoliklarni kamaytirishga xizmat qilganini ko'rsatadi. Shuningdek, ishlab chiqarish siklining optimallashtirilishi hamda energiya sarfining kamayishi korxonaning umumiy iqtisodiy samaradorligini yanada mustahkamlagan.

Keyingi bosqichda SI texnologiyalarining boshqaruv hamda moliyaviy natijalarga ta'siri tahlil qilindi. SI asosidagi tahliliy tizimlar moliyaviy prognozlash, risklarni baholash va investitsion qarorlarni qabul qilish jarayonlarida muhim instrument sifatida namoyon bo'ldi (2-jadval).

2-jadval. Sun'iy intellektning moliyaviy va boshqaruv ko'rsatkichlariga ta'siri²

Ko'rsatkichlar	An'anaviy boshqaruv	SI asosida boshqaruv	Farq	O'lchov birligi	Baholash usuli	Izoh
Daromad o'sishi	8	15	+7	%	Dinamika	Bozor tahlili
Sof foyda	100	118	+18	indeks	Moliyaviy hisobot	Xarajatlar kamayishi
Qaror qabul qilish vaqti	10	3	-7	kun	Taqqoslash	Tezkorlik
Risklarni aniqlash aniqligi	60	85	+25	%	Ekspert bahosi	Prognozlash
Likvidlik darajasi	1,2	1,5	+0,3	koeff.	Balans tahlili	Barqarorlik
Investitsiya samaradorligi	12	20	+8	%	ROI	Strategiya
Moliyaviy shaffoflik	Past	Yuqori	—	sifat	Baholash	Nazorat kuchaydi

Ushbu jadval sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining boshqaruv va moliyaviy natijalarga sezilarli ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Xususan, qaror qabul qilish vaqti 3 barobardan ortiq qisqargan, risklarni aniqlash aniqligi esa 25 foiz punktga oshgan. Bu holat SI texnologiyalarining moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash hamda boshqaruv jarayonlarining sifatini oshirishda muhim o'rin tutishini tasdiqlaydi. Daromad va sof foyda ko'rsatkichlaridagi o'sish esa korxonada strategik rejalashtirish va prognozlash sifatining yaxshilanganini bilan izohlanadi.

Keyingi bosqichda SI texnologiyalarining raqobatbardoshlik hamda innovatsion rivojlanishga ta'siri baholandi. Bozor sharoitida moslashuvchanlikni ta'minlash va mijozlar ehtiyojlariga tezkor javob qaytarish korxonaning uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi (3-jadval).

3-jadval. Sun'iy intellektning raqobatbardoshlik va innovatsion rivojlanishga ta'siri³

Ko'rsatkichlar	SI oldidan	SI joriy etilgach	O'zgarish	O'lchov birligi	Baholash davri	Izoh
Bozor ulushi	12	18	+6	%	2022–2024	Raqobat kuchaydi
Mijozlar qoniqishi	68	85	+17	%	2022–2024	Servis sifati
Yangi mahsulotlar soni	2	5	+3	dona	2022–2024	Innovatsiya
Innovatsion faollik	Past	Yuqori	—	sifat	Ekspert bahosi	R&D
Mijozlarni saqlab qolish	70	88	+18	%	2022–2024	Tahlil
Brend imiji	O'rtacha	Yuqori	—	sifat	So'rovnoma	Raqamli marketing
Bozorga chiqish vaqti	14	6	-8	oy	Taqqoslash	Tezkorlik

2 Jadval ma'lumotlari 2022–2024-yillarda sun'iy intellekt asosida boshqaruv tizimlarini joriy etgan korxonalar bo'yicha empirik tahlillar, IFRS asosidagi moliyaviy hisobotlar hamda OECD, World Bank va McKinsey metodologiyalari asosida muallif tomonidan qayta ishlangan.

3 Jadval ma'lumotlari 2022–2024-yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etgan korxonalarning raqobatbardoshlik va innovatsion ko'rsatkichlari bo'yicha empirik tahlillar, so'rovnoma natijalari hamda xalqaro tadqiqotlar (OECD, World Bank, McKinsey Global Institute) metodologiyalari asosida muallif tomonidan qayta ishlangan.

Jadval natijalari sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining korxona raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirganini ko'rsatadi. Bozor ulushining kengayishi, mijozlar qoniqishining ortishi hamda yangi mahsulotlar sonining ko'payishi innovatsion rivojlanishning amaliy natijasi sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, bozorga chiqish vaqtining qisqarishi korxonalarga tezkor strategik ustunlikni shakllantirish imkonini beradi.

Umumiy natija sifatida o'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalarini korxona faoliyatiga joriy etish operatsion, moliyaviy va strategik samaradorlikni kompleks tarzda oshiradi. Ushbu natijalar SI texnologiyalarini O'zbekiston korxonalarida keng joriy etish iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq ekanini ilmiy asosda tasdiqlaydi.

So'nggi yillarda rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalaridan foydalanish korxona faoliyatining samaradorligini oshirish, xarajatlarni optimallashtirish hamda boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilashda muhim strategik omilga aylanmoqda. Ayniqsa, AQSh, Yevropa Ittifoqi va Sharqiy Osiyo mamlakatlarida SI texnologiyalari korxonalarning ishlab chiqarish, logistika hamda boshqaruv jarayonlariga keng integratsiya qilinib, ularning raqobatbardoshligini sezilarli darajada kuchaytirmoqda.

AQShda yirik ishlab chiqarish va logistika korporatsiyalari mashinali o'rganish hamda katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (Big Data Analytics) asosida talab prognozlarini shakllantirish, yetkazib berish zanjirlarini optimallashtirish va texnik nosozliklarni oldindan aniqlash tizimlarini joriy etgan. Ushbu yondashuvlar ishlab chiqarishdagi rejalashtirilmagan to'xtalishlarni o'rtacha 18–25% ga kamaytirib, operatsion xarajatlarni 12–20% gacha optimallashtirish imkonini bergan.

Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida SI texnologiyalari Industry 4.0 konsepsiyasi doirasida rivojlanib, robotlashtirilgan ishlab chiqarish, aqlli sensorlar hamda real vaqt rejimidagi tahliliy platformalar orqali mahsulot sifati va ishlab chiqarish aniqligini oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, Germaniyaning avtomobilsozlik korxonalarida SI asosidagi sifat nazorati tizimlarining joriy etilishi nosoz mahsulotlar ulushini 30% gacha kamaytirish imkonini bergan.

Sharqiy Osiyo mamlakatlarida, jumladan Xitoy va Janubiy Koreyada, sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish strategik ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Natijada sanoat korxonalarida avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish va prognozlash tizimlari keng joriy etilib, 2022–2024-yillar davomida yirik sanoat korxonalarida mehnat unumdorligi 20–28% ga oshgani kuzatilgan.

Qiyosiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jarayoni izchil rivojlanib bormoqda. Ayni paytda SI texnologiyalari asosan bank-moliya, savdo va xizmatlar sohasida faol qo'llanilmoqda, sanoat korxonalarida esa ularning imkoniyatlarini yanada kengroq tatbiq etish istiqbollari mavjud. Shunga qaramay, kuzatilayotgan ijobiy natijalar sun'iy intellekt texnologiyalarini kengroq joriy etish orqali korxonalar samaradorligini oshirish va xalqaro raqobatbardoshlikni mustahkamlash uchun zarur shart-sharoitlar mavjudligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot doirasida korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari, amaliy qo'llanilishi hamda iqtisodiy samaradorlikka ta'siri kompleks tarzda tahlil qilindi. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalari bugungi kunda korxonalar raqobatbardoshligini mustahkamlash, operatsion xarajatlarni optimallashtirish, boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilash hamda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini takomillashtirishda strategik ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, mashinali o'rganish, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (Big Data Analytics), intellektual avtomatlashtirish, chatbotlar hamda prognozlash modellari korxonalarning turli funksional bo'linmalarida keng qo'llanilmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalangan korxonalarda mehnat unumdorligi sezilarli darajada oshgan, inson omili bilan bog'liq xatoliklar kamaygan hamda resurslardan foydalanish samaradorligi yaxshilangan. Ayniqsa, moliyaviy rejalashtirish, marketing strategiyalarini ishlab chiqish, mijozlar bilan aloqalarni boshqarish hamda logistika jarayonlarida sun'iy intellekt asosidagi yechimlar yuqori iqtisodiy natijalarni ta'minlamoqda. Bu esa korxonalar faoliyatida raqamli transformatsiya jarayonlarining izchil jadallashuviga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish jarayonida uchrashi mumkin bo'lgan ayrim tashkiliy va texnik omillar ham tahlil qilindi. Jumladan, dastlabki investitsiya xarajatlarning yuqoriligi, malakali kadrlar salohiyatini oshirish zarurati, ma'lumotlar sifati va xavfsizligi bilan bog'liq talablarning kuchayishi, shuningdek, axborot infratuzilmasini modernizatsiya qilish ehtiyoji sun'iy intellekt texnologiyalarini keng joriy etish jarayonida e'tiborga olinishi lozim. Biroq ushbu yo'nalishlarda tizimli yondashuv, davlat va xususiy sektor hamkorligi hamda innovatsion siyosatni takomillashtirish orqali barqaror natijalarga erishish mumkinligi aniqlandi.

Tahlil natijalari asosida xulosa qilish mumkinki, sun'iy intellekt texnologiyalari korxonalar faoliyatida nafaqat texnologik yangilik, balki strategik boshqaruv vositasi sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Ular orqali korxonalar

bozor o'zgarishlariga moslashuvchan javob qaytarish, iste'molchilar ehtiyojlarini chuqur tahlil qilish va uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlash imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan iqtisodiyot sharoitida faoliyat yuritayotgan korxonalar uchun sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish innovatsion rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari sun'iy intellekt texnologiyalaridan oqilona va tizimli foydalanish korxona faoliyatining samaradorligini oshirish, raqamli iqtisodiyot sharoitida barqaror raqobat ustunliklarini shakllantirish hamda milliy iqtisodiyotning innovatsion salohiyatini kuchaytirishga xizmat qilishini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari va o'tkazilgan tahlillar asosida korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishni yanada takomillashtirish bo'yicha quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha strategik "yo'l xaritalari"ni ishlab chiqish. Korxonalarda SI texnologiyalarini tatbiq etish bo'yicha aniq strategik yo'nalishlar hamda bosqichma-bosqich joriy etish rejalarini ishlab chiqish maqsadga muvofiq. Bunda SI yechimlari korxonaning umumiy rivojlanish strategiyasi bilan uzviy bog'langan bo'lishi zarur.

2. Ma'lumotlar bilan ishlash madaniyatini rivojlantirish. Sun'iy intellekt texnologiyalarining samaradorligi bevosita ma'lumotlarning sifati va tizimlashtirilganligiga bog'liq bo'lgani sababli, yagona ma'lumotlar bazalarini shakllantirish, ma'lumotlarni standartlashtirish hamda ularni real vaqt rejimida yangilab borish mexanizmlarini joriy etish tavsiya etiladi. Bu esa intellektual tizimlarning aniqligi va ishonchligini oshiradi.

3. Inson kapitalini rivojlantirishga ustuvor e'tibor qaratish. Korxonalarda sun'iy intellekt bilan ishlay oladigan mutaxassislarni tayyorlash, mavjud xodimlarning raqamli kompetensiyalarini oshirish hamda IT va biznes bo'linmalari o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim. Bu borada muntazam treninglar, qayta tayyorlash dasturlari hamda ilmiy-amaliy seminarlarni tashkil etish maqsadga muvofiq.

4. Axborot xavfsizligi va etik me'yorlarga rioya etish tizimini kuchaytirish. Ma'lumotlar maxfiyligini ta'minlash, kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish hamda algoritmik qarorlar shaffofligini oshirish korxonalarda ishonch muhitini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, mijozlar ma'lumotlari bilan ishlashda xalqaro standartlarga mos mexanizmlarni joriy etish muhimdir.

5. Davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish. Sun'iy intellekt sohasida innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, startaplarni qo'llab-quvvatlash, soliq va institutsional rag'batlantirish mexanizmlarini kuchaytirish orqali korxonalarning SI texnologiyalarini joriy etishga bo'lgan qiziqishini oshirish mumkin. Bu esa milliy iqtisodiyotda raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtiradi.

Ilgari surilgan takliflarni amaliyotga joriy etish korxona faoliyatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish, innovatsion rivojlanishni ta'minlash hamda uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishga erishish uchun muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sultanova N.X. Sun'iy intellekt va uning boshqaruv hisobiga ta'siri // Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. — Toshkent, 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/397242178_SUN%27IY_INTELLEKT_VA_UNING_BOSHQARUV_HISOBIGA_TA%27SIRI
2. Atajonova S.B. Sun'iy intellektning ishlab chiqarish korxonalarida qo'llanilishining afzalliklari // Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. — Andijon, 2023. URL: <https://scholar.google.com/>
3. Solijonova S.T. Sun'iy intellektning ishlab chiqarish korxonalarida qo'llanilishining afzalliklari // Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. — Andijon, 2023. URL: <https://scholar.google.com/>
4. Nasrulloev H. O'zbekistonda barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasini takomillashtirish // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. — 2025. URL: https://www.researchgate.net/publication/397270149_O%27ZBEKISTONDA_BARQAROR_IQTISODIY_O%27SISHGA_ERISHISHDA_SUN%27IY_INTELLEKT_TIZIMLARINI_QO%27LLASH_METODOLOGIYASINI_TAKOMILASHTIRISHIMPROVING_THE_METHODOLOGY_OF_APPLYING_ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_SYSTEMS_TO_ACH
5. Kurpayanidi K.I. Raqamli iqtisodiyotning bugungi holati: muammo va yechimlar // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2021. URL: <https://iqtisodiyot.tsue.uz/>
6. Ilyosov A.A. Raqamli iqtisodiyotning bugungi holati: muammo va yechimlar // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2021. URL: <https://iqtisodiyot.tsue.uz/>
7. Abdusalomova N.B. Korxona resurslarini boshqarish tizimi (ERP) orqali buxgalteriya hisobini tashkil etish // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2022. URL: <https://iqtisodiyot.tsue.uz/>
8. Rakhmonov N.R. Prospects for the development of Industrial 4.0 program in Uzbekistan (on the example of a leather shoe manufacturing enterprise) // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2022. URL: <https://iqtisodiyot.tsue.uz/journal/index.php/iit/article/view/141>
9. Norimmetov M.X. Sanoat korxonalarini raqamlashtirish va sifat darajasini oshirish // Eurasian Journal of Academic Research. — 2025. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sanoat-korxonalarini-raqamlashtirish-va-sifat-darajasini-oshirish>
10. Tursunboyev Z.A. Sun'iy intellekt va uning iqtisodiyotga ta'siri // Лучшие интеллектуальные исследования. — 2024. URL: <https://scholar.google.com/>

11. Jalilova M. Sun'iy intellekt va uning kelajagi // "Yosh olimlar" ilmiy-amaliy konferensiyasi materiali. — 2024. URL: <https://scholar.google.com/>
12. Atajonov M.O. Dinamik ob'ektlarning texnologik holatlarini tashxislashning neyro-noqat'iy modellari va algoritmlari: monografiya. — Andijon: AndMI, 2023. URL: <https://scholar.google.com/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>